

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 72 Ağustos 2020 & Volume: 13 Issue: 72 August 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

DEĞİŞEN PARADİGMA EKSENİNDE TÜRKİYE TRAP MÜZİĞİ VE EKONOMİ-POLİTİK İLE OLAN İLİŞKİSİ

THE RELASHIONSHIP OF TURKEY'S TRAP MUSIC WITH ECONOMY-POLITICS ON A CHANGING PARADIGM AXIS

Ali Kazım Doğuş KOÇ*

Öz

Gün geçtikçe vites büyüten dünya, enformasyon teknolojileri, neo-liberal politikalar ekseninde yeni dünya düzeni ve bir mit olarak küreselleşme ile yakından ilişkilidir. Ancak post-modern paradigmanın soğumasının üzerine, *interregnum* olarak adlandırılan ve eskinin bittiği, yeninin başlamadığı dönemde de bir sona gelinmiştir. Bu yeni paradigma geleneğe, geçmişe ve otantik olana şovenist bir yaklaşıma sahip, estetik algıların ise tek tiplendiği, muhafazakarlaştığı, hegemonik örgütlenmelerin arttığı ikinci perde modernizmdir. Ulusal pazar kapitalizminin aktörlerinin uluslararası güçlere dönüşmesi, çokkültürlülükten uzaklaşarak çoğulculuk karşıtı popülist politik hareketleri merkeze alan ve enformasyon teknolojileri ile birlikte güncel medyanın bireylerin hayatlarındaki yeri ile oluşan sanal ortamlar ve siber mekânlar, neo-modernizmin temel bileşenlerini oluşturan unsurlardandır. Bu bileşenler ekseninde müzik de bir dönüşüm içerisine girmiştir.

Özellikle Türkiye'de ana akım müziklerde son beş sene içerisinde yaşanan bu hızlı değişim, Trap müziğin ana akım olmasıyla gerçekleşmiştir. Yer yer popülist söylemleri bulunan Trap müzisyenleri, popülizmin içerisinde saklanan neo-liberalizmi de parçalarında yansıttığı gözlemlenebilir. Aynı zamanda bu ekonomik yükseliş uluslararası dolaşıma sahip olmalarını ve uluslararası kuruluşlarla da masaya oturma imkânını sağlamıştır. Değişimi gerçekleştiren genç neslin en çok varlık gösterdiği yerler olan sanal ortam ve siber mekânlar ise doğrudan zaman ve aidiyet folklorunun değiştiği, neo-modern dönemin sivri unsurları arasındadır. Çalışmada Türkiye örnekleminde toplanan veriler ile neo-modern paradigmanın kesişim noktaları açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Neo-modernizm, Ekonomi-Politik, Trap, Popüler Müzikler.

Abstract

The world that gears up day by day is closely related to information technologies, a new world order on the axis of Neo-Liberal policies and globalization as a myth. However, upon the cooling of the Post-Modern paradigm, came the stage where the old came to an end and the new era did not start, called *interregnum* also came to an end. This new paradigm, which has an otantic and traditional chauvinist approach, while aesthetic perceptions become monotyped, and the increase of conservative and hegemonic organizations, is the second act of Modernism. The transformation of actors of national market capitalism into international powers, moving away from multiculturalism and centering the anti-pluralistic populist political movements, and virtual enviroments and cyber spaces formed by the place of contemporary media in individuals' lives along with information technologies are the main components of Neo-Modernism. In the axis of these components, music has also been transformed.

In particular, with Trap music beoming mainstream, which started the rapid change in the last five years in mainstream music in Turkey. Trap musicians, who have populist statments, can be observed to reflect Neo-Liberaslism hidden in Populism. At the same time, this economic rise enabled them to have international circulation and to sit at the table with international organizations. The places where the young generation, who made this change, are the most present in the virtual enviroment and cyber spaces, which are among the tapering elements of the Neo-Modern era, where time and belonging folklore is changing. This study will explain the Neo-Modern paradigm intersection based on the sample data collected from Turkey.

Keywords: Neo-modernism, Economy Politics, Trap, Popular Musics.

* Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Müzikoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, doguskoc93@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1414-1245

1. Giriş

Varlığını daha içinde olduğumuz dönemde tanımladığımız post-modernizm 20. yüzyılın sonlarında bileşenlerine ayrılmaya, yapı sökülmesine ve işlevsizliğinden şekil değişimine başlamıştır. Görecelilik akımıyla ilişki içerisinde olan post-modernizm, bir ütopya beklentisinden çok bir umutsuzluk haliydi. Bu akım bilime, sanata ve diğer disiplinlere farklı bir perspektif sunsa da dünya üzerinde var olan sancıyı arttıran bir ekonomi politik sürecin de gelişmesini sağladı. Dünyada Reagan (ABD) ve Thatcher (İngiltere) ile hız kazanan neo-liberal politikaların, ülkemizde Özal dönemi hükümeti ile yansımaları görülmüştür. Bu politikalara bağlı gelişen ve “küreselleşme” masumluğu altında dışa açılan şirketler, hızlı tüketen bir toplum hayaline odaklandılar. Sadece tüketim odaklı bakmayan bu endüstriler, aynı zamanda ucuz iş gücünün de farkına varıp offshoring, outsourcing gibi üretim maliyetlerini azaltıcı hamlelerde de merkezleri dışındaki ucuz iş güçlerine yöneldiler. Bu ekonomik etkenler ulusal pazar kapitalizminin aktörlerini uluslararası modellere çevirmiştir. Neo-liberal politikalar ise yerini daha tutucu, çokkültürlülük yerine çokkültürcülüğün bulunduğu ve politik doğruculuğuyla çoğulculuk karşıtı bir görüş olan popülist düşüncelere bırakmıştır. Ekonomideki bu yönelmeler, politik bir neo-con sürecinin de tetiklenmesini sağlamıştır. Yerli ve milli, tekelci, kolonyal bir anlayışa sahip olan bu yeni muhafazakârlık, günümüzde birçok ülkenin yönetiminde göze çarpmaktadır.

Üretim, tüketim ve yönetim ilişkilerinin yeni bir hal aldığı bu dönem yüzleşmesi çoktan yapılan post-modern dönemden farklı olarak; geleneğe, geçmişe ve otantik olana şovenist bir yaklaşımı olan, estetik algıların tek tipleştiği (muhafazakarlaştığı), hegemonik ağ tipi örgütlenmelerin arttığı günümüz 21. yüzyılının modernizm uyarlamasıdır (Maral, 2019, 204-315).

Müziğe geldiğimiz zaman ise artık gün geçtikçe tanımının ve tüketilebilirliğinin değişimi göze çarpacaktır. Popüler müzik piyasasının hâkimi olan müzik endüstrilerinden bu değişimi görenler kendi konumlarını doğru ayarlarken, göremeyenlerin yitip gittiği ve özgür sanat kisvesi altında serbest bir ekonomiye hizmet eden yeni müzisyen tanımının ortaya çıkışı görülmüştür (Stallabrass’dan aktaran Maral, 2019, 87-383). Kültürel çeşitliliği arttırma bahanesi ile liberal ekonomiye olan desteğinin gizlenmesini sağlayan bu durum, en büyük sömürsünü ise modernizm ile varlığı keşfedilen gençlik kültürüne yapmaktadır. Popüler müziklerin tüketimini gerçekleştiren çoğunluk 13-23 yaş arası gençlerdir (Maral, 2019, 370). Endüstri 4.0 ile hayatımızda ayrı bir yer kazanan sanal ortamlar ise, genç kesimin daha çok hâkim olduğu bir alan olma özelliğindedir. Bu bağlamda siber mekânlar ve sanal ortamlar ayrı bir başlık ile açıklanmaya çalışılacaktır.

Bu gerçekler ile dünyada son 5-7 senedir, Türkiye’de ise son 2 senedir hız kazanan mainstream değişimi bir bütün olarak ilişki içerisinde. Bir alt kültür hareketi olarak ortaya çıkan Rap müzik, çıkışından farklı bir hale dönüşerek, alt türü olan Trap müzik ile ekonomik açıdan dünya hükümdarı bir role bürünmüştür. Günümüzde müzik tüketiminin değişimi ile müzik dinleme platformlarındaki listelerdeki ezici üstünlüğü, Arena Rock misali Arena Trap kültürünün oluşması, Trap müzisyenlerin âdemi merkezietçi geleneksel medyada da artık kendilerine yer bulabilmeleri, uluslararası dolaşıma daha rahat sahip olması ve Mc’ler¹ dışında beatmaker’ların da endüstri içerisinde yeni bir role bürünmesi hem dönemin hem de müziğin sahip olduğu bazı özelliklerle ilişkilidir.

Müzikal unsurlardan da yola çıkılarak, ekonomik politik ilişkilerin irdeleneceği bu çalışma, dönemimizin popüler kültürüne ve dinleyicisine de genel bir perspektiften ışık tutmayı amaçlamaktadır. Trap müzik, içerisinde bulunduğumuz neo-modern dönemin ekonomi politikası ile ilişki içerisinde bulunan bir fenomen haline gelmiştir.

2. Neo-Modernizmin Özellikleri ve Ortaya Çıkışı

Gramsci’nin *interregnum* olarak adlandırdığı kavram, eskinin ölmekte olduğu ve yeninin henüz başlamadığı geçiş dönemi durumları için kullanılmaktadır. Post-modern dönemin artık bittiğini söylediğimiz gibi *interregnum* döneminin de bitmiş olduğunu söylemek yanlış olmaz. Neo-modernizm olarak isimlendirilen bu yeni dönem isminden de anlaşılacağı üzere bir “ikinci perde modernizm” etkisidir. Modern paradigmanın sahip olduğu birçok unsur 21. Yüzyılın ilk çeyreği olan günümüzde varlığını yeniden göstermeye başlamıştır. Dönemle ilgili ortaya atılan isimlendirme tartışmalarında önceki bir dönemi odağına alan kavramlardan olan “alter-” ve “neo-” kavramları üzerinde durulduğu görülmektedir. Konuyla ilgili H. Alper Maral “alter” kavramının sahip olduğu olumlu etkiden dolayı “neo” kavramının tercihinin daha

¹ Master of Ceremonies anlamına gelen, Rap müzik kültüründe müziği söyleyen kişilere verilen ad.

doğru olacağını belirtmiştir (2009, 21). Modern paradigmanın tek tipçi, hegemonik yapısının dünyanın en büyük katliamları olan I. ve II. Dünya Savaşlarını beraberinde getirdiği bilinen bir gerçektir. Ancak yeniden bir içe kapanış ve marjinalliğin nadir hale geldiği, muhafazakâr ve geleneksel modernizmin sahip olduğu kurallara bir dönüş, günümüz paradigmasında göze çarpmaktadır (Maral, 2009, 194).

Aslında adından da anlaşılacağı üzere Neo-modern dönemin özellikleri modern dönemden çok rahat çıkartılmaktadır. Henri Lefebvre'nin "Modernite Üzerine Tezler" isimli çalışmasında ele aldığı noktalar günümüzün neo-modernizmi ile uyuşan unsurlardır. Lefebvre, "hiyerarşi", "iktidar", "yabancılaşma" terimlerinin modernizm ile yok edilebileceğinin ama bunun gerçekleşmediğine değinir. Geçerliliği yitirilmiş bu ideolojilerin tekrar gün yüzüne çıkartması açısından modernizmi suçlar ve modernitenin öncesi çelişkilerin modernizmin derinleştirdiğini dile getirir. Sol kanatta yer alan Doğu bloğu ülkelerinin yeniliğe aç, çağ dışı, klasizm taklitçiliğini, burjuvazi kapitalist ülkelerin ise snobizmini ve estetizmini eleştirir. Kayıtsız, aşırı kullanım sonucu geleneksel kültürlerin ticarete, propagandaya ve siyasete oyuncak olmasına değinen Lefebvre, eğitim, öğretim, kültür arasında oluşan büyük kavram karmaşasının, bilgi birikimi ile yaratıcılığın karıştırılmasının, büyük umutların saptırılarak estetizme kurban edilmesinden bahseder. Sanatın ise değerinin aşırı yüceltilmesi, çılgınlığa varan şovenist bir estetizm olgusuna alınmasını ve görünürde var olan başarıların geri plana atılmasına değinir ve "Modern" kurumlar tarafından sanatın derin anlamlarının işlevsel olan tercihler ile ortadan kaldırılmasından bahseder. Ayrıca öğretim, eğitim ve en çok da teknisiteyi yayma amacı olan modernizmin bilgilendirici, ilgi çekici ama aynı zamanda bireyleri bir bilgi bombardımanına tutarak verdiği bilgileri miktarı ile nötralize eden, kültürel ve entelektüel tüketimi "özel" maddi tüketim düzeyine indirmekle suçlar (2015, 160-162). Bir bakıma modernizmin yapısal özelliklerini dile getiren Lefebvre, aslında günümüz neo-modern dönemine de ışık tutmaktadır. Giddens ise modernliğin risk ortamları olarak; modernliğin düşünümselliğinden kaynaklı tehdit ve tehlikelerinin, savaşın endüstrileşmesinden kaynaklı insan şiddeti tehdidinin ve modernliğin düşünümselliğinin benliğe uygulanmasından kaynaklı kişisel anlamsızlık -anlam krizi- tehdidinin üzerinde durmuştur (2016, 103). Bahsedilen bütün bu durumların keskinleşmiş hali neo-modern dönemin özeti niteliğindedir.

Bu dönemin başlangıcına -nasıl çözümlemesi yapılmış bir döneme geri döndüğüne- bakacak olursak, bunu sağlayan en büyük etkilerden biri şüphesiz dünyanın ekonomi politik durumudur. Post-modernizmin en cezbedici özelliklerinden biri *görecelilik* merkezinde bir yapıya sahip olmasıydı. Modernizmin etnik merkeziliği yerine desantralizasyonun olduğu bir yapı hâkimdi. Kültürler, toplumlar arası hiyerarşi bu şekilde ortadan kalkıyor gibi görünse de cemaatleşme ve kabileleşmenin öne çıkması bu desantralizasyonun getirilerinden olmuştur (Akay, 2013, 148-149). Dünya pazarında kültürel küreselleşme ile var olmak, diplomatik olarak ise "tanınma" ile var olmak bu dönemin var sayılma kriterleriydi (Maral, 2009, 309). Ayrıca sanatın, kültürün, kısaca hayatın içinde yer alan birçok pratiğin ve unsurun metalaşma, ticarileşme, küreselleşme, medyalaşma ve post-sanayileşme süreçleri post-modern dönemin temel sonuçlarındandır (Kreft, 2007, 39). Etnik merkezci görülme de en az onun kadar tehlikeli olan bir "merkez" ve "o merkezin müsaade ettiği kadar küresel piyasada varlık gösterebilen diğer kültürler" ise neo-liberal politikalara güç katan etkilerdendir. Çokkültürcülük, çoğulculuğun belli yapılarının, belli durumlarda çoğulculuk sıfatı altında yansıtılmasıdır. Aslında bu durum kültürleri aynı seviyede görünür kılmadığı için, onların arasında bir kültür yarışı durumunu da tetiklemiştir (Maral, 2009, 310). Örnek olarak ise uluslararası sergilerden de bahsetmek açıklayıcı olacaktır. Bu sergileri öncelikli olarak post-modernizmin mirası olarak görebiliriz. Çokuluslu şirketlerin sponsorluğunda gerçekleşen bu etkinlikler özellikle de sanat alanını domine etmektedir. Ulusal kültür ve sanat festivalleri bu bağlamda hem neo-liberalizmin hem de inşa edilen bir milliyetçiliğin de tezahürüdür. Kültür ve ekonominin eşi görülmemiş çakışması, etkinliğin bağışçıları özelinde yeni anlaşmaları, ulusal iktidarlar politikaları gözler önüne serer. Görecelilik adı altında milliyetçi mitleri güçlendirmeye odaklanan bu festivaller, aslında çelişkiler ve anlaşmazlıklarla doludur. Gösterilen kültür, gerçekte olan yerine, genellikle gösterilmek istenendir. Festivale ev sahipliği yapan ülke, festivale konu olan ülke ve bağışçılar arasında çıkar odaklı yapılanmalar bulunur. 1979 yılından itibaren Amerika'nın ev sahipliğini yaptığı ulusal festivaller post-modern dönemin yapıtaşlarını yansıtırsa da neo-modern dönemi öncüleyen durumlardır. "İrlanda Altını: Erken İrlanda Sanatının Hazinesi", "Kore Sanatının Beş binyılı", "Kadim Nijerya Hazinesi" ve "Muhteşem Süleyman Devri", "Türkiye: Süregiden İhtişam" sergileri bu duruma örnek olabilecek bazı sergilerdir (Wallis, 2016, 259-277).

Metalaşan kültür, uzlaşmacı, -sözde- görünürlük kazandırıcı özelliği, kitlesel medya yardımları ile küreselleşme pazarı altında bir neo-liberalizm ürününe dönüştü. "Ne sağcı ne de solcu" olmama görüşü II. Dünya Savaşında sonra toplumun politik durumlardan çekinmesi, içe kapanıklaşması ile ağırlık kazandı. Bu durumu -ve savaşı- fırsata çeviren Amerika'da ise özgür ve bireysel sıfatları altında kapitalizmin temel yapılarından biri olan neo-liberalizm hız aldı. Ancak Neo-Liberal politikaların küresel eksene ulaşması için

siyasette var olan sol yapılanmanın “68 hareketi” nden sonra odağını sınıf merkezinden kaydırmayarak, çevre sorunları, LGBT hakları, 2. dalga feminizm gibi sınıf merkezinde olmayan görüşleri samimiyetle benimsememesi ve zaman içerisinde gözden düşmesi gerekecekti. Boşa çıkan dünya politik sahnesine ise neo-liberalizm geldi (Mouffe, 2019, 14).

Sosyal/liberal kırılma dünyayı neo-liberalizme yaklaştırmakla kalmayarak neo-liberal bir devrimin varlığını mevcut kıldı. Sovyetlerin artık alternatif bir görüş üretememesi ve sol görüşlerde politikanın elitlere özel bir yerde tutulması bu neo-liberal devrimin yerini kuvvetlendirerek İngiliz seçimlerinde muhafazakâr başbakan adayını Margaret Thatcher’ın seçim sloganını oluşturdu: “There is No Alternative” (Mouffe, 2019, 49). Temelde Hegemonik oluşumun olduğu bir piyasa etrafında şekillenen neo-liberal düşüncede, piyasa egemenliğinde, kuralsız bir yapılanmanın bulunduğu, özelleştirme, kemer sıkma politikalarıyla, özel mülkiyet haklarının yoğunluğunda serbest piyasa ve ticaretin varlığını korumakla var olan ekonomi politik uygulamalar gerçekleştirildi. Neo-liberalizm ekseninde küresel pazara açılan şirketler artık uluslararası bir pozisyona geçerek devlet çıkarlarının önünde, parlamentoların rolünün geride kalmasıyla bir *post-demokrasi* durumunun varlığını ortaya çıkarmışlardır. Neo-liberal düşünce yapısı milliyetçi görüşlerle harmanlanarak ekonomizm aracılığı ile günümüzde *neo-con* olarak değerlendirilen yeni bir muhafazakârlık şekline dönüşmüştür (Fassin, 2019, 26). Neo-modernizmin temel yapıtaşlarından birini olan neo-con ise sahte bir neo-liberalizm karşıtlığı ile neo-liberalizmi popülizme çevirmiştir. Ekonominin finansallaşmasıyla oluşan eşitsizlik uçurumunun “halkın, halka ait olanı geri alması” söylemleriyle neo-liberal hareketlere karşı duruş iması yaratmaya çalışsa da aslında neo-liberal politikaların devamı niteliğinde olan popülist politikalar, otoriter evrensel, küresel, kapitalist bir ulus devlet amacı gütmektedir (Fassin, 2019, 39). Popülizm ve neo-con meselelerine çalışmanın ilerleyen başlıklarında daha detaylı değinilecektir.

Yeni dünya düzeni, küreselleşme yanılışmasıyla dünya üzerinde güç sahibi olan yeni aktörler yaratmıştır. Uluslararası şirketler, kuruluşlar, yatırım aygıtları, fon örgütleri, sanal cemaatler, uluslar-ötesi borsa ve merkez bankaları bu yeni dünya düzeninin yeni aktörlerindedir (Maral, 2009, 23). Bu aktörler aynı zamanda yeni dünya düzeninin devamlılığını sağlayan, onu güçlendirici unsurlardır. Ayrıca bu kurumlar meşrutiyetlerini sorgulanamayan yapılarından ve ürettikleri hegemonyadan alırlar. Böylece sosyal ilişkilerin ve bireylerin idamesi için uygulanacak planlar yaparlar (Berger & Luckmann, 2015, 63). Bu uluslararası örgütlere bir örnek olarak Avrupa Birliği söylene bilinir. Planlamaları, projeleri ve fonlamaları ile bir süreklilik içerisinde varlığını sorgulatmadan devam ederken, bir yandan da insanların hayatları üzerindeki etkisini korumaktadır. Liberalizm adı altında kapitalizmi doruklarına kadar kabul eden, özellikle II. Dünya Savaşı ve devamında Soğuk Savaş döneminde yaptığı yol ayrımı ile Amerikancı bir yönelimini benimseyen Avrupa, içerisinde bulunan sosyal demokratların bile dikte ettikleri neo-liberal dönemin özelliklerini, özellikle de küreselleşme kisvesi altında kabul ettiği göze çarpmıştır (Mouffe, 2019, 28). Ancak post-modern dönemin büyük anlatısı olan küreselleşmenin dünyanın belirli bir zümresi için geçerli olduğu ve uluslararası finans odaklı kuruluşların hizmetinde olduğu bugün gözle görünür bir gerçekliktir. Bu kuruluşların sanatı ve gündelik hayatı standartlaşmak adı altında tekelleştirmek isteyen yapıları ise yeni dünya düzeninin getirileri arasındadır (Maral, 2009, 190). Bu dönem ise yeni finansal odaklı bir savaş, bankalarla saldırmayı ve ekonomik kriz yaratmayı merkezine konumlandırmıştır. Yunanistan’da kemer sıkma politikalarının dayatılması ile ekonomik yardımın yapılması Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu’nun kabadayılığının gözle görülmüş halidir. Yanis Varufakis’in “Bize 1967’de olduğu gibi tanklarla değil, bankalarla saldırıyorlar” sözü gerçek bir saldırının ifadesiydi (Aktaran Fassin, 2019, 38). Neo-liberal finans odaklı pazarın tek yıkıcı gücü sadece kendinden olmayanlara değildi. 1971 senesinde Amerikan başkanı Nixon’ın yürürlükten kaldırdığı dönüştürülebilirlik yasası ve yerine getirdiği itibari para sistemi 2008 yılında hiper enflasyon ile Lehman Brothers bankasının batışı ile patlama noktasına ve küresel bir krize ulaştı. Zombi şirketlerin² varlığı ile hızlanan kriz, 2008 senesinden sonra neo-liberalizmin sorgulanmasına yol açtı. Ancak kapitalist ülkeler tarafından vazgeçilemeyen bu sistem, popülizmin kültürel milliyetçilik ve otoriter siyaseti ile birleşti.

Modern dönemin en önemli yapılarından biri olan ulus-devletlerin tıpkı dünya savaşları döneminde vites büyütmüş hali gibi günümüz devletleri de muhafazakârlığa sarılmış bir yapıdadır. 17. Yüzyıl mutlakiyetçiliği ile Fransa’da ilk oluşumunda bulunan ulus-devlet anlayışı, zaman içerisinde modernizm ile yükselişe geçerek kendi mutlakiyetlerini güçlendiren bir yapıya büründü. Soyluların mülklerden koparılması, merkezi bir devlet anlayışının geliştirilmesi için vergi sisteminin geliştirilmesi ve bu vergilerin soyluların denetiminden alınması, devlet tarafından denetlenen ve sunulan bir ulaşım, iletişim ağlarının

² Zaman içerisinde fiilen iflas eden ama kâğıt üstünde yaşamaya devam eden şirketler. Bu şirketler iflas etmediği ve kapanmadığı için kâğıt üzerinde yaşıyor gibi görünse de varlıkları bir zombiyi anımsattığı için bu terimle ifade edilmektedir.

kurulması, ticari merkezler arası yolların inşa edilmesi ve bu ticaret sonucunda merkezi bir para ekonomisinin oluşturulması, para akışının sağlanması, şiddetin tekeline ordu ile sahip olması, akademiler aracılığı ile söylemlerinin kuvvetlendirilmesi ve standartlaştırmaların yapılması gibi yöntemlerle varlığını kuvvetlendirdi (Kreft, 2007, 24). Modern dönemde devletlerin, ulus-devlet şekline bürünmeleri için öncelikle bir ulus yaratması gerekmektedir. Daha sonra bu yöntemlerle mutlakiyetini kuvvetlendirebilirdi. Ayrıca varlığını gerçekleştirdikten sonra gözetleme (toplumsal denetim kontrolü), askeri iktidar (savaşın endüstrileşmesi ve şiddet araçlarının kontrolü), endüstriyalizm (doğanın dönüştürülmesi ve yapay çevrenin gelişimi) ve kapitalizm (rekabetçi emek ve ürün piyasaları bağlamında sermaye birikimi) gibi ulus-devletin kurumsal boyutlarına da sahip olacaktır. Bu kurumsal boyutlar muhafazakâr yapısını daha da kuvvetlendireceği gibi ideolojik aygıtlar aracılığı ile (eğitim sistemi, kitle iletişim araçları gibi) gizli müfredatlarını da sistemler içerisine yerleştirebilecektir (Giddens, 2016, 63-90). Nitekim Fransız Güzel Sanatlar Akademisi 17. Yüzyılda ulus-devlet denetiminin görüldüğü ilk kurumdur. Bu yapılanma ulus-devlet tohumlarının ilk atıldığında göze çarpmaktadır. Ne de olsa akademilerin maddi desteği yönetimlerden gelmekteydi. Akademilerinde desteği ile ahlaklaştırma, yasallaştırma ve standartlaştırma girişimleri ulus-devletlerin birçok konuda başvurduğu yöntemler arasında oldu (Berger & Luckmann, 2015, 49). Ulusçuluk etrafında şekillenen yeni yönetimler ise başta nefret ve kine dayalı milliyetçi siyasetlere ardından faşist yönetimlere dönüşüm gösterdiler.

Yukarıda da bahsettiğim post-modern dönemin neo-liberalizm ile olan rant odaklı ilişkisi sayesinde zengin ve fakir arasındaki ekonomik fark modern dönemlerden beri en yüksek farka ulaşmıştır. Bir taraftan kültürün tehlikede oluyor algısı, bir taraftan siyasetin elitlerin tek elinde oluşu insanlarda "Bizim olanı geri alma" anlayışını doğurdu ama bu etkileşim popülist siyasi hareketlerle desteklenen *populist moment* dönemi ile çakışmıştır. Neo-liberalizmin demokratik olmayan yapısına bir cevap niteliği taşıyan bu hareket görüldüğünün altında milliyetçi muhafazakâr bir neo-liberalizmi içerisinde barındırmaktaydı (Müller, 2019, 22). Birçok özelliği bakımından ulus-devlet ile benzerlik gösterilen bu yeni popülist yönetimlerin günümüzde küresel ölçekte farkına varılmaktadır. Neo-modern dönemin ise ayırt edici özelliklerindedir. Bu ilişki neo-modernizm, neo-con ve Türkiye özelinde alt başlıkta açıklanmaya çalışılacaktır.

2.1. Neo-modern dönemde Neo-con ve Popülizm ilişkisi

Neo-conservatives yani yeni-muhafazakârlık Amerika merkezli çıkışlarıyla dikkat çeken bir harekettir. Amerika'nın Reagan sonrası politikalarını benimsemeyip, eksik bularak daha tutucu ve modernite ışığında güncellenen bir yapıya bürünen devlet anlayışına sahip düşüncedir. Temel istekleri arasında modernize olmuş silahlanma, savunma harcamalarında artış, çıkar ilişkisine dayalı politik yapılanma ve düşman rejimlere meydan okuma, Amerika'nın dünya üzerindeki eşsiz rolünün kabulü, Amerika ekseninde bir dünya liderliği/lideri, küresel çapta politik ve ekonomik özgürlük davasının geliştirilmesi gibi aydınlanmacı, ilerici ve bir o kadar da tutucu istekleri vardır (Maral, 2009, 198-190). Günümüz dünyasında bu istekler çok tanıdık gelmektedir. Aslında birçok ülkede bu veya bunun alt versiyonları olan istekler göze çarpmaktadır.

2001 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) tek başına iktidar olduğu zaman siyasal islam'ın görünürlük kazanmasından bahsedebiliriz. Ancak bu görünürlük tek bir noktadan yola çıkarak başka kültürel gruplara etki etmemesi farklı bir yorumu gerekli kılmaktadır. Neo-liberal politikalar Müslüman ülkelerde farklı bir işleyişi sahip olmuştur. İran, Tunus, Fas ve Türkiye bu farklı neo-liberalleşmenin görüldüğü ülkelerden bazılarıdır. Ümmetin siyasi birliği ulus-devlette buluşmadığı için hızlı bir neo-liberal süreç ile piyasa evrenselliği kabul edilmiştir (Fassin, 2019, 42). Türkiye'de batılılaşma hareketleri devlet eliyle olduğundan hem de Avrupa'dan farklı olarak sol görüşün Kemalist devlet, sağ görüşün ümmetçi işçi sınıfı tarafından sahiplenilmesi farklı sonuçlar doğurmaktadır. Kültürel solculuk olarak, batılı hayat pratiklerini seçme anlayışı Kemalist devlet tekelinde şekillendiği için toplum İslami hayat pratiklerini işçi sınıfı içerisinde barındırmaktadır. Bu sağ görüşten kesime hitap eden AKP, Özal hükümetinin bıraktığı neo-liberal görüşü devralmıştır. Ancak zaman içerisinde popülist bir harekete dönüşerek ötekileştirici bir yönetim haline gelmiştir. Rantabl neo-liberal yapısını da neo-con içinde devam ettirmiştir.

Siyasi bir rejim olmayan popülizm, zamana ve mekâna göre biçimlenen bir politika yapma yöntemidir. Seçkin karşıtlığı, çoğulculuk karşıtlığı ve kimlik siyaseti popülizmin temel unsurlarıdır (Müller, 2019, 15-16). Seçkinlerin elinde "oyuncak" olan demokrasinin halka geri verilmesi ve halkın bir olduğu, tek de bir temsilcisinin olacağını belirtir. Kendi ülkesinde yabancı konuma gelen insanlara bir "hınc" desteği sunar. Demokratik kurumlara olan güvenin azalmasıyla politikleşme çağrısında bulunur ve halka inşa edecek yeni bir amaç verir. Bu amaç veya amaçların bütünü ise sanki modern dönemin büyük anlatısı gibi bir sunuma sahiptir. Elit karşıtlığı yüzünden hitapta olan kişilerin sadece alt sınıfta olduğu gibi yanlış bir düşünüşe hâkimdir. Toplumun bir bölümünün halk olduğu iddiası ve geri kalanların gerçek halkı temsil

etmediği görüşü vardır. Bu ekseninde ahlaki ve politik doğruculuğu da içerisinde barındırır. *Underserving poor* olarak değerlendirilen kendi eylemlerinden dolayı fakir olan ve ahlaki normlara uymayan bireylere büyük bir nefret vardır. Çünkü bu bireyler bencillikleri ile toplumun refahını düşünmeyen kimseler olarak değerlendirilir. Kriter olarak belirlenen ahlaki normların oluşumunda ise sadece kültürel normlar değil politik doğrularda esastır. Kimlik siyaseti, ötekileştirici yapısı, sivil toplum örgütlerinin bastırılması ve kayırmacı siyasi tutumu ile otoriter bir yönetim anlayışına yakın durur ve devlet işgali olarak değerlendirilecek hükümette kadrolaşma yapıları görünür. Lider oldukça önemlidir ve lidere tam bağımsız bir bağımlılık söz konusudur. Lidere karşı gelme ihraç edilme veya istifa anlamına gelmektedir. Sosyal Darwinist bir yaklaşımla “ben başardım ve ayakta kaldım her şey benim” mantığına sahiptir ve istikrar modernizmden yansıyan önemli bir unsurdur. Seçimlerin kaybedilmesi durumunda seçimin hileli oluşu ve devlet kurumlarının, demokrasinin yozlaşarak halka ihanet ettiği söylemlerindedir. Neo-liberalizm ile iç içe olan yapısı “tek millet, tek vatan, tek bayrak, tek ülke” gibi Thatcher’ı anımsatan otoriter popülist bir duruma da dönüşebilir. Ulusal egemenlik ve memleketin asıl sahiplerine geri dönüşü gibi söylemler sağ popülizmin odağındaiken, sol popülizmde amaç liberal bir demokrasi hegemonyası kurmaktır. Sol popülist partiler alt ve orta sınıfları birleştirerek üst sınıflar karşısında konumlandığı dikey bir siyasi yapıya sahipken, sağ popülist partiler halkı elitler karşısında korumanın yanı sıra göçmenler veya farklı din, ırk veya aktivistlerden “koruma” imkânı da sunmaktadır.

Macaristan’da Viktor Orban, Polonya’da Jaroslaw Kaczynski, Avusturya’da Jorg Haider, İtalya’da Laga Nord Partisi, Fransa’da Ulusal Cephe Partisi, Brezilya’da Jair Bolsonaro, Rusya’da Putin, İngiltere’de Boris Johnson, Amerika’da Trump, Türkiye’de ise Erdoğan sağ popülist isimlere örnektir. Amerika’da Bernie Sanders, İngiltere’de dünya üzerindeki en büyük üye kolektivitelerine sahip İşçi Partisi lideri Jeremy Corbyn, Alman Dinke Linke Partisi, Fransa’da Jean-Luc Melenchon, Türkiye’de son dönem politikaları ile Kemal Kılıçdaroğlu hatta yerel seçimlerde öne çıkan Ekram İmamoğlu, Mansur Yavaş gibi isimler sol popülist isimlere örnektir.

Türkiye örneğine bakacak olursak Rusya’da Putin’in elde ettiği gibi Erdoğan’da reel bir halk desteği yakalamıştır. Erdoğan yoksul ve dindar İstanbulluların -liberalizm öncesi dışlananların- Kemalist düşünceye karşı demokratik sesi olarak yerel seçimlerde yükselişe geçmiştir. O zamanların Kasımpaşalı gözü pek mağduru olan Erdoğan, popülist söylemler ve neo-liberal politikalarla girdiği tüm seçimleri kazanan bir hale gelmiştir. Başbakanlık ve Cumhurbaşkanı mevkilerinde bulunan Erdoğan kendini “Milletin Adamı” olarak isimlendirerek yolsuzluk skandallarının bile üzerini örtebilmiştir. Ayrıca herkesin toplumdaki yerini ve sınırlarını bilmesi gerektiğine yönelik söylemleri, aykırı görüşleri halkın dışında bırakarak “onlar Türkiye değil” gibi ifadeleri bulunmaktadır. Avrupa Birliğine girme potasında bulunan Türkiye için Müslüman ön yargısı bulunuyordu (Müller, 2019, 67-104). Neo-liberalizm eksenine popülist duruşun eklemesiyle AKP hükümeti hem yerini sağlamlaştırdı hem de Avrupa Birliği Kapılarını kapattı. Avrupa’nın güvensiz tavrı ise Erdoğan ve hükümetine daha da güç kazandırmıştır. Kürt azınlık meselelerinin uluslararası boyuta taşınması ise Avrupa’nın güvensizliğini arttıran bir döngü haline gelmiştir (Fassin, 2019, 43). Sermaye ve rant odaklı, son zamanlarda da militarist bir yapıya bürünen AKP Türkiye’si neo-modernizminin sağ popülist yüzünü oluşturmaktadır. Durum sol görüşlerde de farklı değildir. Dışlamacı politikalarını kendinden olmayanlar için sürdürmektedir. Özellikle Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerin yerel yönetimini kazanan Cumhuriyet Halk Partisi temsilcileri popülist kanadın solunda yer almaları ile bu başarıları ulaşımlardır.

2.2. Sanal Ortamlar, Siber Mekânlar ve Neo-Modernizmin Dinamikleri

Enformasyon teknolojilerinin gelişiminin günlük hayata birçok etkisi olmakla beraber aslında yeni bir sosyalleşme ortamı da sunmaktadır. Siber mekânlar olarak adlandırılan bu mekânlar fiziksel engellerin kalktığı, zaman ve uzaklığın olmadığı, bedenlin ölümsüz olduğu bir yapıdadır (Bauman, 2016, 25). Adeta herkesin küresel bir ağ ile birbirlerine bağlandığı algısı ve sınırların ortadan kalktığı bir durumu resmetmektedir. Ancak sanal ortamlar aracılığı ile oluşturulan bu algı, modernitenin bir ürünü olmakla beraber bir anlam krizinin de oluşumunu sağlamaktadır. Bu siber mekânlara ve sanal ortamlara “zahiri bir aidiyet” sergilenmesi hem günümüzün hem de neo-modern dönemin özellikleri arasındadır. Özellikle görünüş, biçim, ritüel ve bir folkloru bulunan sosyal medya, başta popüler kültürün birinci alıcılarını, yani gençleri devamında ise her yaştan, sınıftan insanı içerisine dahil eden bir yapıya bürünmüştür (Maral, 2009, 378).

II. Dünya Savaşı sonrası bireyselleşip içe kapanma, 21. Yüzyılda -özellikle gençlerde- apolitikleşme ve konformist yapısını bozmayacak şekilde bir tutum görülmüştür (Lüküslü’den aktaran Maral, 2009, 380). Neo-liberalizmin anti-demokratik yapısının da keşfi bu apolitikleşmeye hız kazandırmıştır. Ancak günümüzde bu apolitikleştirme yerini politikleştirmeye bırakmıştır. Özellikle de sanal ortamlar bu

politikleşme örneklerinin görüldüğü yerlerdir. Soyut sistemlere güven modernizmin getirdiği özelliklerden biridir. Günümüzde ise bu soyut sistemlerin başında teknolojiyi ve getirilerini sayabiliriz. Kişiler bilgiler, fotoğraflar veya bireysel beğenilerin yanı sıra kredi kartı bilgileri, banka hesapları gibi maddi birçok bilgi bu sistemlerin elindedir. Bu güven ise modernizmin aracı kurumları tarafında *ulaşma noktaları* tarafından kazanılmıştır. Bireyler veya topluluklarla soyut sistemlerin temsilcileri arasında bağlantı noktaları olan ulaşma noktaları, güvenin sürdürülebilmesinde önemli bir yerdedir. Zaman ve mekân kırılması aracılığı ile 7/24 bu ulaşım noktalarına ulaşabilme durumu ise güveni güçlendiren unsurlardan olmuştur. Kişilere duyulan güven hala görünür bağlılığı zorunlu kılsa da soyut sistemlere duyulan güven itibari bir ilişki içerisindedir (Giddens, 2016, 89-90). Modern döneme ait bu "güven geleneği" neo-modern dönemin, özellikle de sanal ortamlar ve siber mekânlar için sahip olduğu bir yapıdır.

Bugün beğenilerimizi para ödeyerek sunduğumuz uluslararası şirketler bireyleri ayrı ayrı ama atomize gruplar haline bu bilgiler ışığında değerlendirmektedir. Ekonomik güç ile küresel aktörler haline gelen veri akışı ve hizmet sağlayıcı şirketler, kültür endüstrisini tekelleştirme çalışmalarını son zamanlarda hızlandırmışlardır. Netflix, Spotify, Amazon Prime, Apple Music, Disney + gibi dizi, film veya müzik sağlayıcıları "her şeyi bir yere toplayıp size sunduk" mantığı ile bireylerin beğeni hiyerarşilerini algoritmalar aracılığı ile çıkartmaktadır. Ortaya çıkan sınıflandırma üzerine denetimli şekilde "sizin için seçtik" listelerini göndermesi ile bireyleri denetim altına alan bu şirketler hem ekonomik sermayelerinin hem de kültürel sermayelerin haritalarına sahiptir.

Modernizmin dinamiklerini; Zaman/uzam kırılması, yerinden çıkarma ve düşünümsellik olarak belirten Giddens, geleneksel yaşam pratiklerinden koparak modernizmin tarihsel geçişini hızlandıran unsurlar olarak bu dinamikleri sunar (2016, 67). Modernizm ile gelişen enformasyon teknolojileri zaman/mekân kırılmasını gerçekleştirerek artık olmadığımız yerlerde, farklı zaman dilimlerinde bulunmamızı sağlar. Gitmeden bir konseri dinlemeyi, Amerika'daki bir televizyon programını saat farkını gözetmeksizin izlemeyi, seyahat etmeden dünya harikalarına ulaşmayı modernizm aracılığı ile gelişen zaman/mekân kırılması sağlamaktadır. Siber mekânlar ve sanal ortamlar ise bu durumun en çok hissedildiği alanlardandır. Yerinden çıkarma ise toplumsal ilişkilerin etkileşim alanlarıyla sınırlı kalmayıp, belirsiz zaman ve mekânlarda yeniden yapılmalarını sağlamaktadır. Artık birçok toplumsallaşma durumu bu özellik ile baştan tanımlanmaktadır. Yeni anlamlara sahip olan toplumsal olgular modernlik aracılığıyla ait oldukları yerlerden çıkarak yeni anlamlar kazanırlar. Post-modernizmin öncülerinden olan bu yerinden çıkarma "yerelliklerin küresel ekseninde görünürlük kazanması" algısını da yaratma dayanağı olacaktır. Düşünümsellik ise antik çağlardan aydınlanmaya, aydınlanmadan modernizme, modernizmden de günümüze ulaşan bir unsurdur. Her türlü olgu hakkında düşünme şevki insanlarda hep olacaktır. Ancak düşünümselliğin disiplinleşmesi ve zaman akışıyla doğru orantılı olarak eklenmesi modernizmin getirileri arasındadır.

Yukarıda modernizmin dinamiklerini saydık ancak, bu dinamiklerin akla ilk geldiği gibi işleme durumu her zaman söz konusu değildir. Öncelikle bütün dünyanın bu dinamiklere sahip olduğunu söylemek bir aldatmaca olur. Zaman ve mekânın kırılması için belirli ayrıcalıklara sahip olmanız (mesela internet, akıllı telefon, bilgisayar gibi) veya yerinden çıkartılan kültür yerine, yerinden çıkartılmış başka kültürlerin hegemonyasında olan bir kültürden olabilirsiniz. Düşünümselliğiniz ise ideolojik aygıtlarla şekillenmiş bir sınırın içerisinde olabilir. Bunlar modern ve post-modern dönemde görülmüş durumlardır ki neo-modern dönem de ise daha da sivrileşerek devam etmektedir. Seçkinler ve ekonomik sermaye sahipleri yersiz/yurtsuzluğun ayrıcalıklarında faydalanırken, diğerleri yerinden çıkarmanın aksine, yerelliklere saplanıp kalabilmektedir. Bu zoraki bağlılık küreselleşme tezlerini çürütmektedir. Aslında otoriter ve baskıcı yapılar aracılığı ile kısıtlanan -izin verildiği kadarını gören- bir dünya neo-modernizm döneminin özelliklerindedir. Siber mekânlar ve sanal ortamlar ise küresel, uluslararası güçlerin bir uzantısı rolündedir. Facebook'un kendi sanal para birimini (Libra) yürürlüğe sokması bu uluslararası şirketlerin güçlerini ortaya koyan bir örnektir³.

2.3. Uluslararası Aktörler

Dünya aktörleri içerisinde, post-modernizmin kartopu etkisine kadar en önemli söz devletlere aitti. Düzenleme yetisine sahip en yüksek kurumdu devlet (Bauman, 2016, 71). Bir kara parçası üzerindeki birçok aygıtı sahip olan, sahip olamadığının ise denetlemesini gerçekleştiren bu yapı, zaman zaman bireyleri şekillendirme gücüne de sahip olmuştur. Ancak neo-liberalizmin ve küreselleşmenin şirketlerde yarattığı kartopu misali etkiler, onları devletlere yön veren hatta devletlerden de üst bir hiyerarşik sıralamaya

³ 04.01.2020 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/facebook-libra-tanitildi-iste-yeni-para-birimi-41249583> adresinden erişilmiştir.

koymuştur. Buna karşılık olarak devletler bu uluslararası sahnede bir başlarına değil de devlet grupları olarak sahne almaya başlamışlardır. Ayrıca uluslararası bağımlılık kalıplarının gelişmesi ve küresel bir ulus-devlet sistemi bu durumu hızlandıran etkilere (Giddens, 2016, 69). Artık dünyanın yardımcı oyuncuları devletlerdir. Devlet grupları, uluslararası kuruluşlar ve birlikler, şirketler, fon örgütleri, borsa ve merkez bankaları post-modern dönemin sonucu dünyanın yeni başrolleridir. Özellikle uluslararası şirketler oldukça ağırlığa sahip kurumlardır. Elleri çok büyük ekonomik güç bulduran bu kurumlar kendi ülkelerindeki veya başka ülkelerdeki siyasetleri etkileme gücüne sahiptirler. Günümüzde, ulusaşırı şirketlerin en büyükleri, birkaçı dışında bütün uluslardan daha büyük bütçelere sahiptir (Giddens, 2016, 73). Denetim ve gözetim modern dönemde ulus-devletlerinin toplum üzerinde uyguladıkları önemli bir denetim çeşididir. Bu denetim görünür yollarla olabileceği gibi dolaylı, enformasyon kontrolü şeklinde de işleyebilir (Giddens, 2016, 61). İşte neo-modern dönem bu gücü neo-liberalizm aracılığı ile uluslararası kuruluşlarla paylaşmış durumdadır. Devletler neo-liberal politikaların önünü açmış bu politikalar uluslararası şirketleri istedikleri bilgiyi toplumdaki alabileceği uygulamalarla -satış taktikleriyle- ele geçirmiştir. Bu şirketler ise gerektiğinde gözetleme ve denetimle elde edilen bilgilerin devletlere satışında çekinmemiştir. İngiltere'nin Brexit referandumunda ve Trump'ın başkanlık seçtiği 2017 Amerika seçimlerinde Cambridge Analytica şirketinin analiz karşılığı adaylara bilgi satması bu durumun bir örneğidir.

Uluslaşırı şirketlerin gücüne benzer olarak ise uluslararası devlet gruplaşmaları oluşmuştur ve rekabetler bu devlet grupları arasındadır (Bauman, 2016, 74). Bu devlet grupları içerisinde yüzyıllarca dünyayı emperyalist bir düzene mahkûm ederek sömüren Avrupa Birliği'nin sahte iç rahatlatma yardımları, projeleri, fonları veya rant oranlı "marka kent" anlayışının, "kültürel çeşitliliğin kentsel dönüşüme katkıları" gibi söylemlerin yayıldığı merkezlerdir. Zaman/mekân kırılması sonucu "küçülen" dünyada ise tek merkezli, devasa organizasyonlar gözümüze çarpmaktadır. Her sene tekrar tekrar düzenlenen atomize yapıya sahip müzik festivalleri bunlardan biridir. Sanatçıları boyun eğdiği bu organizasyonlar aynı zamanda uluslararası ekonomik sermaye akışının da başka bir örneğidir (Maral, 2009, 382-205). Para modeli ise birden fazla senaryoyu da -mantıklı veya mantıksız- beraberinde getiren *kripto para*, standartlaşmasının eşliğindedir. Yine uluslararası aktörlerin söz ve şekillendirmelerine sahip olduğu *kripto para sendromu*⁴ IMF (International Money Found), ECB (European Central Bank) gibi merkez bankalarının müdahaleleri doğrultusunda hayat bulmaktadır. Para sisteminin çöküşü ve yerine gelecek yeni bir *kripto para* sistemi gibi senaryolar bugün birçok ekonomistin ön görüşü olma özelliğindedir.

3. Trap Müzik

İlk olarak EDM (Electronic Dance Music) türünün bir alt uzantısı olarak ortaya çıkan trap müzik, Amerika'nın Güney eyaletlerinde beat olarak kullanılmaya başlandı. Roland firmasının ürettiği sampler olan tr-808 ile müzik piyasasında kullanımı yaygınlaştı ve rap müzik sanatçıları arasında popülerlik kazandı. 110-140 arası beatler 32'lik veya 16'lık barlarla karşımıza çıkmaktadır. Elektronik hi-hat kullanımının sık ve yoğun olduğu ritmik dokuda ağır bas tonları ve melankolik karanlık sözler hâkimdir. Autotune olarak bilinen pitch correction ile mumbling vokal tekniğinin birleştiği melodik vokal dokuları, kullanılan back vocal'lerin sıklığı ile adeta farklı bir enstrümana dönüşmüştür. Producer olarak geçen yapımcıların ve beatmaker'ların tag adı verilen beatin ilk barında kullandıkları etiketler de bir marka haline gelmiştir. Popüler müzik piyasasında öne çıkan trap müzik merkezi olan Amerika'da siyahi sanatçıların tekelindedir. Kelime olarak "tuzak" anlamına gelen trap, Amerikan argosunda "polise yakalanma", "polis kurduğu tuzak" anlamına da gelmektedir. Kullanılan beatler olarak Juvenile, beat ve lirik özellik bakımından T.I., Young Geezy, Gucci Mane öncülük eden trap sanatçıları arasındadır.

Bu çalışmanın odağını oluşturan Türkiye'de ise Ezhel'in *Müptezhel* (2017) isimli albümünden sonra trap bütün müzik piyasalarında yükselişe geçmiş ve popüler kültür içerisinde önemli bir yer kazanmıştır. İlerleyen başlıkta trap müziğin neo-modern dönemle olan yakın ilişkisi ele alınarak neo-modernizmin popüler kültürde bile ne denli kanıksandığının örnekleri sunulacaktır.

3.1. Türkiye'de Trap Müzik ve Neo-Modern'le Olan İlişkisi

2017 senesinde müzik endüstrisinin dışında, amatör bir stüdyoda olarak kaydedilen Müptezhel albümü en çok tercih edilen müzik platformlarından olan Spotify'nın "Türkiye En Çok Dinlenenler" listesinin ilk 10'una 6 şarkı ile giriş yaptı. O zamana kadar underground bir yapıya sahip olan rap müzik kültürü için bu, elde edilen en büyük başarıydı. Müzik Endüstrisi içerisinde, değişen müzik dinleme kalıpları sayesinde dönemin en önemli aktörlerinden biri olan Spotify, listeleri ile popüler kültüre ve beğenilere hiyerarşik bir

⁴ Özellikle son iki seneden beri önerme ve ütopyalarıyla bir sendromdan farkı kalmayan bu durumun (*kripto para*) laçkalığından dolayı sendrom kelimesiyle beraber kullanılmıştır.

ışık tutmaktadır. İlk 10 listesine 6 şarkıyla giriş yapan Ezhel içinde bu hiyerarşik bir başarının sembolü olmuştur. Ankara çıkışlı olan ve Sercan İpekçioğlu adıyla tanınan yerel sanatçı verdiği röportajlarda, hatta yayınladığı şarkılarda bile böyle bir çıkış yakalayacağını tahmin etmediğini belirtmiştir⁵. Aslında 2008'den beri underground rap piyasasının içerisinde olan Ezhel, mahlas olarak Ais Ezhel olarak biliniyordu. Ankara'da rap müziğin merkezlerinden biri olan Karanfık Sokak'da oldukça aktif olarak bulunmuştur. Rastalı saçları, reggae müziği anımsatan vokal teknikleri ve boom bap⁶ olarak bilinen tarzda beatler ile müziğini icra ediyordu. Ayrıca "Kökler Filizleniyor" isimli reggae müzik yapma amacıyla kurulmuş bir grubunda vokal ve gitaristiydi. Ais Ezhel mahlası altında sahne alan ve sanal ortamlarda, müzik dinleme platformlarında şarkılarını paylaşmaktaydı. Ayrıca rap camiasında içinde önemli bir yeri olan Freestyle yarışmalarında da başarı sahibidir. Ezhel, *Müpthezhel* yayınlanmadan önce dünya müzik piyasasının yönelimini fark ederek (Dünya rap müzik piyasası çok önceden bu yönelmeyi kendi içinde yapmıştı) kökten bir değişikliğe gitti. Sosyal medyadan başlattığı canlı yayın esnasında yıllardır kesmediği rastalarını kesti ve YouTube, Spotify gibi platformlardaki sayfalarının adını Ais Ezhel'den sadece Ezhel adına çevirdi. Bu sanatçının kökten bir değişiklik geçireceğinin ilk işaretiydi. Albüm çıktığında beklenen Ais Ezhel sanatçısının müzikal birikiminden ve kültüründen çok farklıydı. Tam anlamıyla trap müzik sound ve vokal tekniklerinin benimsendiği bir albüm olan *Müpthezhel*, Türkiye Rap Müzik piyasasında çok az kişinin icra ettiği türdendi. Çalışmalarının 1,5 yılı aşkın süredir devam ettiğini röportajlarda belirten Ezhel ve beatmakerları (Dj Artz ve Buggy) kimseden yardım almadıkları ve kendi imkânlarıyla bu albümü ortaya çıkarttıklarını röportajlarda belirttiler ve albümün Dikmen'de bir evin bodrum katında yapıldığını dile getirirler (Akpolat, 2020, 125-145). Albüm çıktıktan sonra müzik endüstrisine olan şüpheli bakışları onları bireysel bir prodüksiyon şirketi olmaya götürdü ve sanatçının bağımsız olması gerektiğini savundular (KOVL Production). Albüm yayınlandıktan 3 ay sonra Türkiye'nin farklı şehirlerinde 72 adet konser verdiler. 1 sene sonra Budapeşte'de Stiziger festivaline konuk oldular. 22 Mayıs 2019 tarihinde ise *NY Times*'in "Avrupa'da şu sıralar önem arz eden 15 müzisyen" makalesinde yer aldı. Sanatçının bağımsızlığını dile getirmeye çalışırken aslında sanal ortamlardan uluslararası şirketleri kuvvetlendiren neo-liberal yapıyı destekleyen bir yapıya büründüler. Şu an hala bağımsız olduklarını savunsalar da büyüyen isimleri onları organizasyon şirketleri ile anlaşma masasına oturmuştur.

Müpthezhel albümü ilk çıktığında Tune Core isimli bir müzik dağıtım şirketiyle anlaşan Ezhel, devamında Metin Uzelli önderliğinde Orchard Tr isimli New York merkezli bir dağıtım şirketine geçmiştir. Ezhel dijital müzik platformlarına geçişi ile kazancının altı haneli dolarlardan olduğunu da belirtmiştir (Akpolat, 2020, 85). Ezhel'in bu çıkışının ardından trap müzik yolunu izleyen diğer rap sanatçıları da olumlu yönde etkilenmiştir. Ben Fero mahlasına sahip Ferhat Yılmaz, 2018 senesinden önce rap müzik dinleyicisi bir beyaz yakalıydı (kendi tanımlaması). 2018 senesinde sahip olduğu birikimle kaydettiği iki şarkısını Spotify'dan yayınladı. Ezhel'den sonra Türkiye çapında en büyük yükselişi yakalayan Ben Fero'da Spotify listelerine üst sıralardan giriş yaptı. Rap müzik geçmişinin olmaması, zayıf flow tekniği ve hecelemeyle eleştirilen Ben Fero, "sadece iki şarkı yaptım ve nerelere geldim" söylemleri ile eleştirilere yanıt vermiştir. İzmir'den Khontkar, İstanbul'dan Şehinşah gibi isimler ilerleyen süreçlerde Türkiye trap müziğinin yükselen isimleri arasındadır.

Gösteren, gösterilen ve gönderenin belirgin modellere sahip olması modernizmin bir sonucudur (Kreft, 2007, 11). Müzik içerisinden bakılırsa, frontman olarak isimlendirebileceğimiz sanatçı bu modelde gösterilendir. Ön plandadır. Ön planda olmasını sağlayan göstereni ise müzigidir. Gönderiyi yapan -gönderen- ise artık beatmakerdir. Beatmaker'lar rap müzik içerisinde hep önemli bir yerdediler. Ama bir marka olarak yer alabilen beatmaker sayısı Türkiye'de neredeyse yoktu. Dünyada ise sivrileşen üç beş isim mevcuttur (Dr. Dre gibi). Trap müzik camiasında ise -gerek Türkiye'de gerekse Dünya'da- beatmaker'lar şarkı içerisindeki ilk bardaki etiketleriyle markalaşma yoluna girdiler. "Mike WiLL Made It", "Ronny J" gibi isimler eskiye nazaran günümüzde oldukça bilinen ve kendi vokallerinin de bulunduğu parçalarıyla sektöre dâhil olan beatmaker'lardır. Bugün Furkan Karakılıç, Buggy ve Dj Artz Türkiye'nin önde gelen beatmaker'larından sayılmaktadır. Artık bu üç isimde -gönderici- Türkiye'nin önde gelen birden fazla trap sanatçısıyla çalışmaktadır. Belirginleşmelerinin en büyük sebebi ise markalaşma mantığının müziğe yansımalarıdır. Emegün görünür kılınması olarak da sınıflandırılabilen bu durum, Top 10 listelerinde bulunan isimlerin sıklığı ile piyasayı domine etme özelliğini gözden kaçırmaktadır. Spotify üzerinden yapılan bu domine etme işlemi başka bir platform olan YouTube'dan başka isimler ile devam etmektedir.

⁵ Bkz: Ezhel-Olay

⁶ Amerika Birleşik Devletlerinin Doğu yakasında ortaya çıkan ve 1980'lerden 90'ların başlarına kadar popülerliği süren beat türü. İsminin boom bap olmasının sebebi, elektronik davulların sırası ile bas kick ve trampet kullanmasından kaynaklıdır.

Türkiye’de YouTube içerisinde en çok abone sıralamasında 14. sıralamada olan Berkcan Güven, Ezhel’in ve Ben Fero’nun çıkan bütün şarkıları ve albümlerini önceden duyurdu. 3.9 Milyon abone sayısı olan Güven aynı zamanda Ezhel’in ve Ben Fero’nun kliplerinde de oynadı. Milenyum kuşağına ulaşmanın en belirgin yeri olan YouTube artık televizyonların yerini alan bir platform olma özelliğini taşımaktadır. Genç kesimin en çok ilgisini çeken kanallar ise sosyal medya fenomenleri, bilgisayar oyunu oynayan kişiler (gamer) ve sosyal medya içerik platformu olarak geçen, liste oluşturan kanallardır (onedio, listelist vb.). Bu kanallar içerisinde müzisyenlerin en kolay ulaşabileceği ise sosyal medya içerik platformları ve fenomenlerdir. Viral reklam satın alma durumunun sosyal medya içerik platformlarındaki önemi oldukça fazladır. Ayrıca popüler olana sayfalarında yer vererek iki farklı gruba ulaşma durumu da hem bu platformlar için hem de reklam vermek isteyen isimler için cezbedici gelmektedir. “Ekşi Sözlükte Sorularla Ben Fero” gibi videolar ile iki taraflı (hem ekşi sözlük sayfası takipçilerini hem de Ben Fero takipçilerinin) çoğullaşma -ya da reklamı yedirme- durumu söz konusudur. Fenomenlerde ise durum daha çok ikili ilişkilere dayanmaktadır. Sosyal Medyada daha çok “abi-kardeş” imajı çizilen Berkcan Güven ve Ezhel, Ben Fero bu sanatçıların gençlere yeni ulaşım araçlarından biridir. Ayrıca “abilerinden” destek alarak 2 trap şarkısı yayınlayan Berkcan Güven, Bege mahlasıyla müzik camiasına da 2018 yılında giriş yapmıştır. Nova Norda isimli sanatçıyla düetinin klibinde Aleyna Tilki’de yer almıştır. Açıklamalarında müzikte hiçbir iddiasının olmadığını belirten Güven, sadece denemek ve keyif için bu şarkıları ürettiğini belirtmektedir. Neo-liberalizm perspektifinden ele alınacak olursa, YouTube üzerinden “çoğullağa” ulaşma hamlesi ise trap müzisyenleri için oldukça popülist bir hareketi temsil etmektedir. Ancak atlanmaması gereken önemli bir nokta, bu çoğulcu kitleselliğin ters tepmesi, çoğulcu bir saldırı anlamına gelmektedir. Sosyal platformlarda günümüzde sembolik şiddetin en yoğun yapılarından biri olan linç kavramı zaman zaman trap müzisyenlerinin de başına gelmiştir. Popülist yapılanmaların, bu yapılanmayı kullanan kişilere olan riskinin temsildir.

Underground bir yapıya sahip olan rap müzik içe kapanık yapısı ile bir altkültüre aidiyet sergilemekteydi. Âdemi merkezietçi medya tarafından görünürlüğü dışlanan bu müzik gerilla taktikleri ile kendi üyelerine ulaşma yöntemleri geliştirmişti. Ancak Türkiye’de trap müzik ana akım olduktan ve pop müziği yerinden ettikten sonra küresel medya devleri -ki uluslararası aktörler arasındadırlar- bu türün meta değerinin farkına varmışlardır. Bunların başında Radyo Virgin gelmektedir. Radyo Virgin, “Türkiye Radyolarında İlk Rap Müzik Yayını” etiketi ile Berkcan Güven’in sunuculuğunda bir bayram edasıyla radyolara Türkçe Rap’i getirdiğini müjdeledi. Adeta radyolara demokrasiyi getiren bir davranış içinde bulunan bu videoda Güven’in konukları arasında Ben Fero, Dj Artz ve Buggy vardı. Trap müzik ana akım olduktan sonra böyle bir hamlenin samimiliği, “olsun çok şükür ki biz artık anladık size de yer vermemiz gerektiğini” masumluğu altındaydı. Program aynı zamanda Berkcan Güven’in YouTube kanalından da paylaşıldı ve 1 milyon 277 bin görüntülenmeye sahip⁷. Bu harekete ek olarak trap sanatçıları sosyal medya hesaplarından geri sayımla şarkılarını duyurmaya başladılar. Radyo Virgin’de sosyal medya hesaplarından “X kişinin yeni şarkısı saat 11.00’da ilk kez Radyo Virgin’de” gibi yönlendirici, manipüle edici paylaşımlarda bulundu. Bu şarkılar Radyo Virgin’den önce online müzik dinleme platformlarında dinlenmekteydi ve Radyo Virgin trap müzik yayınlamasından sonra da Radyo Virgin’le aynı zamanda bu platformlarda da yayımlandı. Ayrıca, Berlin Red Bull Studios tarafından misafir sanatçı olarak çağrılan Ezhel “Kazıdık Tırnaklarla” isimli şarkısını bu stüdyoda kayıt etmiştir. Endüstrinin önde gelen markalarından biri olan Red Bull da Ezhel’e imkân sunma amacı taşıyormuş gibi viral reklam peşinde koşmuştur. Bağımsızlığını dile getiren trap sanatçıları ise kitlesinin manipüle edilmesine sessiz kalıyordu. Metalaşan müziğin kazandırdığı gelir sanatçılar için daha ön plandaydı. Neo-liberalizme sadece bu şekilde hizmet etmeyen trap müzik, doğasında, -kuruluşundan itibaren diyebiliriz- dünyaca ünlü moda markalarının statü göstergesi oluşunu benimsemiş bir yapıdaydı. Versace, Gucci, Prada gibi dünya moda piyasalarının liderlerine şarkılarında hatta mahlaslarında göndermeler mevcuttu. Eskişehir merkezli Ceg mahlaslı trap müzisyen Şampanya isimli şarkısı buna örnek olabilecek eserlerdendir. Şarkı nakaratında Balanciaga, Gucci, Prada isimlerini kullanmaktadır ve artık bu metalara sahip olmasıyla statü atladığını kanıtlamaktadır. Trap müzik içerisindeki bu yapıyı sorgularken Amerika Rap kültürünü dışarda bırakmamız yanlış olur. Kapitalizm içerisinde çok çalışmayla elde edilebilecek bu statü göstergeleri, yasal olmayan işlerden (silah ticareti, uyuşturucu satıcılığı, kaçakçılık gibi underground yasadışı işler) elde edilen gelirle, beyaz şişman Amerikalının kapitalist sisteminde bir delik açma özelliğine sahiptir. Bu ürünlere sahip olmak için normalde çok çalışması gereken rap sanatçısı, yasadışı yollardan veya müziği ile nasıl sistemi kırdığını anlatmaktadır. Rap müzik içerisindeki emperyal yapı ise hiyerarşik bir sisteme ve büyük balığın küçüğünü yediği bir

⁷ 07.01.2020 tarihi itibarı ile YouTube üzerinde görüntülenme sayısı.

modele sahiptir. Rap müzik içerisindeki bu emperyal yapı devamında muhafazakâr, radikal, militarist hareketleri (çete savaşları) günümüz trap müziğini ve kültürünü de etkilemiştir.

Küresel bir boyuta ulaşan Türk Trap müziği ise otantisite anlayışını Türkçe Rap'in ilk doğduğu toprakları olan Almanya ile tanımlamıştır. Eski Türk Rap müzisyenlere karşı otantisite tanımından ziyade bir hürmet durumu da söz konusudur. İslamic Force'dan Boe B, Killa Hakan, Eko Fresh, Ercie E. bu isimlerden bazılarıdır. Almanya merkezli yeni Türk Rap müzisyenlerle irtibata geçen Ezhel Almanca gençler arasında da oldukça beğenildi. 2019 yılında Almanya'nın popüler trap sanatçılarından olan UFO361 mahlasına sahip olan Ufuk Bayraktar ile 12 şarkıdan oluşan, parçaların yarısının Almanca yarısının da Türkçe olduğu ortak bir albüm yayınladılar. Albüm Türkiye Spotify Top 10 listelerine 4 şarkı ile girdi. Almanya'da yurtdışı turnelerine başlayan Ezhel devamında İngiltere, Almanya, Hollanda, Belçika gibi merkez Avrupa ülkelerini içeren bir Avrupa Turnesine çıktı. Turne esnasında verdiği demeçlerde ise dikkat çeken bir nokta, İngilizce röportajlarda "abi, amca, bedel, kader, pavyon" gibi kelimeleri İngilizce çevirilerini kullanmayarak, trap müzik içerisinde bir Türk jargonu oluşturma girişimidir. Şarkılarında Ankara'yı, Ankara gece hayatının özelliklerini sık sık yansıtan Ezhel aynı zamanda suratında bir Ankara krokisi dövmesine sahiptir ve kaşında Neşet Ertaş'ı anımsatan "Ah Yalan Dünya" yazılı bir dövmesi de vardır. Yerelliklerine bağlılık gibi görünse de bir Türk ulusalcılığının göstergesi olan bu dövmeler ve uluslararası platformlarda kullandığı Türk jargonu neo-modern dönemin bir yansımasıdır. Kültürel yerellikler öne çıkma kisvesi ile ulusalcı hatta milliyetçi kanatların beslenebileceği yapılar haline gelmektedir.

Trap müzisyenleri artık, yeni nesil Rock Starlar olarak isimlendiriliyordu. Ardı arkası kesilmeyen turneler, konserlerde müzisyenlerin stage-dive gibi, arena rock'ın ritüelistik unsurlarına başvurmaları ve arena konserleri böyle bir okumayı gerekli kalmıştır. Ayrıca Ezhelin "Rock müzikte distortion neyse bizde de auto-tune odur" söylemi bu rockstarlık durumunun içselleştirildiğini de göstermektedir (Akpolat, 2020, 135). Rockstarlarda olduğu gibi trap starları da uyuşturucu ile yakın bir ilişki içerisindedir. Türkiye'de olmasa da yurtdışında, özellikle de Amerika'da uyuşturucudan ölen trap sanatçı sayısı oldukça fazladır. Ayrıca şarkı sözleri de uyuşturucu/uyarıcı maddelerle ilişkilidir. Bu suçlamalar ile 4 ay hapis yatan Ezhel, Türkiye medyasında en çok yeri o zamanlarda buldu. Dinleyenleri tarafından başlatılan imza kampanyaları ve (Twitter üzerinden başlatılan #LaBebeyiSalın kampanyası ve paylaşımları) paylaşımlar Ezhel'in ve trap müziğin görünürlüğünü tüm alanlarda arttırmıştır. Devletin bu muhafazakâr tutumu, tam ters kanatta yer alan demokratik bir tutumla çakışmıştır ve trap müziğin politikleşme durumu başlamıştır.

19 sanatçının ortaklaşa söylediği *Susamam* isimli parça trap öğelerini içerisinde barındırmıyordu. Faşizm, eğitim, Türkiye, İstanbul gibi oldukça politik ve hayvan hakları, kadına şiddet, kuraklık, doğa gibi toplumsal başlıkları içeren bu şarkı Ezhel'in *Olay* şarkısı ile aynı günde yayınlandı. *Olay* şarkısı klip ile yayınlanmadı ama Ezhel'in 16 Kasım 2019'da Wolswagen Arena'daki canlı performansında yayınlanan mini klip şarkının hükümet eleştirisinin kanıtı niteliğindedir. Polis şiddeti merkezinde hükümeti, ekonomiyi ve politikayı eleştiren Ezhel, sadece bu unsurlarla değil toplumsal olaylarla da hem klibini hem de şarkısının sözleri ile ilişkilendirmiştir. Bu iki şarkıda da dikkat çeken nokta hem politik tarafının hem de tüm dünyayı ilgilendiren toplumsal olayların bir yerde toplanmasıyla ve özünde bir gruba karşılığını belirten popülist yapıları ile neo-modern dönemin gerekliliğini yerine getirmeleridir. Türkiye'deki sağ popülizm hükümet desteği ile yükselirken, alternatif olan sol popülizm ise popüler kültür içerisinde oluşmaktadır. Ayrıca Alman organizasyon şirketi StageArt aracılığı ile yurtiçi veya yurtdışı etkinlikler düzenlemesi, Arena Rock misali etkinlikleri ile İstanbul'un en büyük konser salonlarından birinde megaevents düzenleyen yapısı bizlere atomize olmuş neo-modern popülist kitleleri göstermektedir. İlerleyip, büyüdükçe kendine has "bağımsızlığı" aslında trap müzisyenlerinin istediğini söyleyebilmeleri ile sınırlandırılmış bir basitliğe indirmiştir. Organizatörler bu sefer Unkapanı'ndan değil de uluslararası platformlardandır.

4. Sonuç

Modernizme bir alternatif olarak değil de soluk payı olarak gelen post-modernizm devamında gelecek neo-modern döneminde güçlendiricisi olmuştur. Kültürel görünürlük neo-liberal politikaları, neo-liberal politikalar ise muhafazakârlığı yeniden gün yüzüne çıkarmıştır. Ortaya çıkan bu yeniden muhafazakârlaşma, neo-con ismiyle tanınan bir harekete dönüşmüştür. Bu muhafazakâr yapı ise sağ ve sol kanatları popülist bir bakış açısına çekmiştir. Diğer yandan şirketlerin ulusaşırılaşması ile bir zamanlar devlete ait olan güç hiyerarşisi, uluslararası kuruluşlar, şirketler, örgütler ile yer değiştirmiştir. Küreselleşme mitleri sadece tek taraftan geçerliliğini koruyarak bu uluslararası kurumların kazandığı prestiji ve çıkarı arttırmıştır. Artık yersiz/yurtsuz olan bu kuruluşlar, özellikle de sanal ortamlar ve siber mekânlardan bireyler hakkında veri toplamaya başlamışlardır. Bu verilere göre denetimliliği de sağlayan kuruluşlar bireylerin beğeni haritalarını çıkartan algoritmalarla "yeni" den uzak alternatifler sunmaktadır.

Keskinleşen bu modernizm ekseninde popüler kültürde de birtakım farklılıklar göze çarpmaktadır. Özellikle de main stream (ana akım) müzik kültürünün değişkenliği bunların en başındaki örnektir. Post-modernizmin neo-liberalizm ile olan yakın ilişkisi ve kültürlerin görünür olma altında gerçekleştirdiği metalaşma yarışı, özgün, bağımsız gibi görünen ama aslında uluslararası kurumlar olan müzik dinleme platformlarına (Spotify, Apple Music, Fizzy, Deezer) ve/veya sanal ortam olarak hayatlarımızda var olan sosyal medya platformlarına hizmete dönüşmüştür. Kapitalist bir sistem içerisinde yükselen rap müzik, trap müzik ile para-statüko ilişkisini daha da temellendirmiştir ve artık yerel rap müzik hareketleri de küresel patronajlar altında görünmeyen ancak hissedilen bir yapıya büründürmüştür. Almanya merkezli StageArt organizasyon şirketi Ezhel'in yurtdışı ve büyük yurtiçi organizasyonlarından sorumlu kuruluşur. Aynı zamanda Radyo Virgin gibi yeni ana akımın getirilerinden faydalanmak isteyen kuruluşlar, bir devrim edasıyla rap müziğe radyoda yer vermişlerdir. Asıl amaç ise sermayenin büyüklüğüdür. 2000'li yıllara denk gelen Türkçe Rap hareketinin ünlü isimlerinden olan Fuat, "artık radyonuzda rap müzik yayınlamışsınız çok önemi yok, bunu 10 sene önce yapsaydınız kıymetliydi" diyerek akım içerisindeki eski rap müzisyenlerin ve trap dışı müzisyenlerin görüşünü samimiyetle ve gerçeklikleriyle yansıtmıştır.

Modern dönemin aşırılığının ve uçlara çekilerek insanlığa ve dünyamıza büyük zararlar veren savaşların sebebi olan muhafazakârlaşma hareketleri, post-modern dönemde yok oluşa yaklaşmış gibi görünerek görecelik akımının etkisinde yeniden şekillendi. Var olan, görünür de olmak zorundaydı ve küresel kültür yarışında neo-liberal politikaların bir sömürü modeli olmak öncelik haline geldi. Kültürler arası görünürlük hiçbir zaman eşit değildi ve küresel güçlerin onayındaydı. Bu yüzden kültürler arasında da bir görünür olma, tanınma yarışı başlamıştır. Bu görünür olma yarışı ise devamında neo-muhafazakârlaşmanın temelini oluşturmuştur. Hem kültürü var kılma (yerinden çıkarma) hem de dışarıdan gelen etkilere karşı koruma yapısı, modern dönemden model alınan özelliklerdendir. Trap müzik içerisindeki dışarı çıkma ihtimali tabii ki önceki kuşakta var olan Alman asıllı Türk rap müzisyenleri aracılığıyla. Bu müzisyenlerle kurulan bağ, küresel piyasada var olma ve yerel motiflerle kültürün muhafazakâr yapısını koruyup, tanıtmaya özelliği gibi amaçlara hizmet etmektedir. Küreselleşme mitinde yer almak isteyen her topluluğun sahip olduğu davranışlar trap müzisyenlerinde de farklı değildir.

Dünya ekseninde ekonomi-politik duruma baktığımızda ise neo-liberal politikalarından bunalan insanlara "bir alternatif" yanıltmacasıyla sunulan popülist hareketler aslında neo-liberal politikaların muhafazakârlaşarak devam eden yapısını bize sergilemektedir. "Tek vatan, tek bayrak, tek millet" gibi söylemlere sahip olup, çoğulculuk karşıtı yapısı ile kültür politikaları merkezinde gelişen popülist hareketler dünyanın birçok ülkesinde seçilen yöneticilerle varlığını kanıtlar vaziyettedir. Hem sağ hem de sol görüşlerde kabul edilen bu popülist tutum, muhafazakâr görüşlerden de dinamiğini sağlamaktadır. Trap müziğin başta sahip olmadığı politik tutum akımın devamında çıkartılan şarkılar aracılığı ile popülist bir yapıya bürünmüştür. *Susaman* ve *Olay* isimli parçalar çoğulculuk gibi gözükken çoğulculuk yapıları ile bir gruba "bizden değilsiniz" imajı veren politik eserleri ortaya çıkarmıştır. Ancak ele aldıkları konular siyasi düşünce göz etmeksizin bütün insanlığı ilgilendiren başlıklardır.

Akademilerde bugün bile getirileri sorgulanan modernizm önermelerine daha keskin bir geri dönüşün yaşandığı ve kimi sanat yayınları tarafından da "alter" ön eki ile olumlanan bu yapılanma, aslında başat bir sisteme, "yeni dünya düzeni" önderliğinde geri dönüşü yansıtmaktadır. Popüler kültürü de etkisine alan bu yapılanmayı sorgulamak ve yapı taşlarına ayırmak bu çalışmanın en önemli önermesini oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akay, Ali (2013). *Postmodernizmin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.
Akpolat, Barış (2020). *Ezhel-Kazımın Turnaklarla*. İstanbul: Karakarga Yayınları.
Bauman, Zygmunt (2016). *Küreselleşme*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Berger, Peter & Luckmann, Thomas (2015). *Modernite, Çoğulculuk ve Anlam Krizi Modern İnsanın Yönelimi*. İstanbul: Heretik Yayınları.
Fassin, Eric (2019). *Popülizm: Büyük Hınc*. İstanbul: Heretik Yayınları.
Giddens, Anthony (2016). *Modernliğin Sonuçları*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Kreft, Lev (2007). Sanat ve Siyaset: Sanatın Siyaset ve Siyasetin Sanatı. A. Artun (Ed.) *Sanat / Siyaset. Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika*. (2016) içinde (ss.9-48) İstanbul: İletişim Yayınları.
Lefebvre, Henri (?). *Modernite Üzerine Tezler*. E. Batur (Ed.), *Modernizmin Serüveni*, (2015) içinde (ss. 160-168) İstanbul: Sel Yayınları.
Maral, Hakkı Alper (2009). *21. Yüzyıl Başında, Müziğin Toplumsal Değişim Süreci İçindeki Yerinin Tanımlanması Çabası*. Yayınlanmamış Doktora Tezi; Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Bilimler Anabilim Dalı, Duysal Tasarım Programı, Müzikoloji Bölümü: İzmir.
Mouffe, Chantal (2019). *Sol Popülizm*. İstanbul: İletişim Yayınları.
Müller, Jan-Werner (2019). *Popülizm Nedir*. İstanbul: İletişim Yayınları.
Toptaş, Metin (2018). Neomodernizm: Towards a Paradigm Shift in Marketing. *Turkish Journal of Marketing*, Vol 3, pp. 166-180.
Wallis, Brian (2007). Ülkeleri Pazarlamak: Uluslararası Sergiler ve Kültür Diplomasisi. A. Artun (Ed.) *Sanat / Siyaset. Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika* (2016) içinde (ss.255-280) İstanbul: İletişim Yayınları.